

Sygn. akt V ACa 540/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Edyta Jefimko (spr.)

Sędziowie: SA Aleksandra Kempczyńska

SA Ewa Klimowicz –Przygódzka

Protokolant: Małgorzata Szmit

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa I. R.

przeciwko Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 7 marca 2018 r., sygn. akt II C 180/16

1. oddala apelację,

2. zasądza od Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. R. kwotę 8 100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Aleksandra Kempczyńska Edyta Jefimko Ewa Klimowicz –Przygódzka

Sygn. akt V ACa 540/18

UZASADNIENIE

I. R. złożył pozew przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. i (...) z siedzibą w G., w którym domagał się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 14 lipca 2011 r., nr (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy- Woli w Warszawie z dnia 4 sierpnia 2011 r., sygn. akt II Co 2582/11. Ponadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych, w tym ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż wierzytelność pozwanego nie może być egzekwowana, albowiem po powstaniu tytułu wykonawczego

i wszczęciu egzekucji celem wyegzekwowania należności pieniężnych objętych tytułem wykonawczym, powód zawarł z pozwanym bankiem porozumienie w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...), zaś postępowanie egzekucyjne zostało zawieszona. Na wniosek banku Komornik sądowy podjął zawieszona postępowanie egzekucyjne pomimo tego, że

porozumienie nie zostało nigdy przez bank skutecznie wypowiedziane. Bank, pomimo obowiązywania porozumienia, w dalszym ciągu dochodzi wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa jako całkowicie bezzasadnego oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Zaprzeczył temu, że porozumienie nie zostało skutecznie wypowiedziane. Wskazał, że w dniu 14 lutego 2013 r. wezwał powoda do zapłaty i jednocześnie wypowiedział porozumienie z uwagi na brak spłaty zadłużenia przeterminowanego, zgodnie z postanowieniami zawartego porozumienia. Podniósł, że w dniu 8 kwietnia 2013 r. skierował do powoda pismo, w którym poinformował go, że przysługuje mu wymagalna wierzytelność w związku ze skutecznym wypowiedzeniem porozumienia.

Pozwana (...) w G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji biernej wskazując, że nie posiada tytułu wykonawczego wydanego przeciwko powodowi, który nie jest jej dłużnikiem a dysponuje jedynie tytułem wykonawczym

Wyrokiem z dnia 7 marca 2018 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie:

I. umorzył postępowanie w stosunku do (...) w G.;

II. zasądził od I. R. na rzecz (...) w G. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, odstępując od obciążania powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną w pozostałym zakresie;

III. pozbawił w całości w stosunku do I. R. wykonalności tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), wystawionego dnia 14 lipca 2011 r. przez Bank (...) Spółkę Akcyjną w W., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Woli w Warszawie z dnia 4 sierpnia 2011 r., w sprawie sygn. akt II Co 2582/11;

IV. zasądził od Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz I. R. kwotę 21.717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 21.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. polecił pobrać od Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 21.375 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy wydał na podstawie następujących ustaleń faktycznych i wniosków:

W dniu 28 marca 2002 r. powód wraz z współkredytobiorcami zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę kredytu hipotecznego. W dniu 14 lipca 2011 r. bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikom. Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2011 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, na wniosek pozwanego banku, nadał klauzulę wykonalności na wyżej wskazany bankowy tytuł egzekucyjny (sygn. akt II Co 2582/11). Pozwany bank złożył u Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) M. P. wniosek o egzekucję należności pieniężnych objętych przedmiotowym tytułem wykonawczym (sygn. akt Km (...)). Komornik sądowy w dniu 8 marca 2012 r. wszczął przeciwko powodowi oraz współkredytobiorcom postępowanie egzekucyjne. W celu restrukturyzacji zadłużenia wynikającego z zawartej umowy kredytu hipotecznego, pomiędzy bankiem, powodem oraz pozostałymi współkredytobiorcami doszło do zawarcia w dniu 23 kwietnia 2012 r. „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)”, na mocy którego powód zobowiązał się do spłaty wierzytelności objętej wcześniej wskazanym bankowym tytułem egzekucyjnym, a pozwany do zawieszenia postępowania egzekucyjnego, sygn. akt Km (...). Na dzień 18 kwietnia 2012 r. zadłużenie wynikające z umowy kredytu

hipotecznego wynosiło łącznie 87.105,32 CHF, w tym kapitał – 64.740,27 CHF oraz odsetki – 22.365,05 CHF. W porozumieniu wskazano, że kwotę zadłużenia należy powiększyć o kwotę kosztów sądowych i komorniczych – 2.155,82 zł. Powód uznał zadłużenie w tak określonej wysokości (§ 1 ust. 1 porozumienia). Strony ustaliły, że zadłużenie będzie spłacane w 205 ratach miesięcznych, płatnych do 5-tego dnia każdego miesiąca, począwszy od maja 2012 r. do maja 2029 r., w tym: 204 raty w wysokości nie niższej niż 550 CHF każda, płatne od maja 2012 r. do kwietnia 2029 r., ostatnia rata (205) będzie stanowiła ratę wyrównującą (§ 1 ust. 3 porozumienia). W terminie 7 dni od daty podpisania porozumienia bank miał skierować wnioski do Komornika

o zawieszenie postępowania egzekucyjnego (§ 1 ust. 6 porozumienia).

W przypadku braku spłaty w terminach określonych w porozumieniu powstałe zadłużenie traktowane miało być jako zadłużenie przeterminowane (§ 4 ust. 1 porozumienia). W § 7 porozumienia wskazano, że bank może wypowiedzieć porozumienie m.in., jeżeli dłużnicy nie dotrzymają warunków porozumienia, w szczególności nie dokonają w terminie spłaty dwóch rat

w pełnej wysokości, tj. nie spłacą raty w ogóle lub spłacą w wysokości niższej niż wynika z zapisów porozumienia i zostaną wezwani do spłaty zaległych rat. W przypadku braku spłaty przeterminowanych rat w terminie 7 dni od daty otrzymania ww pisma, pismo wzywające do zapłaty będzie jednocześnie traktowane przez Bank (...) S.A. w W. jako wypowiedzenie umowy. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni, a w przypadku zagrożenia upadłością 7 dni. Strony postanowiły, że porozumienie nie stanowi odnowienia długu w rozumieniu art. 506 § 1 k.c. (§ 11 porozumienia). Komornik sądowy, na wniosek pozwanego Banku (...) S.A., w dniu 8 maja 2012 r. zawiesił postępowanie egzekucyjne.

Powód nie wywiązywał się z warunków porozumienia i składał pisma do pozwanego o dalszą restrukturyzację zadłużenia. Pismem z dnia 8 kwietnia 2013 r., doręczonym powodowi 29 kwietnia 2013 r., pozwany bank poinformował powoda, że porozumienie w sprawie spłaty zadłużenia nie było realizowane w wyniku czego doszło do jego wypowiedzenia. Wskazano, że wypowiedzenie warunków porozumienia, zgodnie z pismem banku z dnia 14 lutego 2013 r., nastąpiło z dniem 19 marca 2013 r. i jest skuteczne.

W piśmie z dnia 27 czerwca 2013 r. bank poinformował powoda, że jest skłonny kontynuować umowę porozumienia z dnia 23 kwietnia 2012 r. pod warunkiem deklaracji, że powód będzie płacił raty ustalone w zawartym porozumieniu w wysokości 550 CHF miesięcznie. Wskazano, że po spłacie raty w miesiącu lipcu w wysokości 550 CHF bank zawiesi postępowanie egzekucyjne. W odpowiedzi na pisma powoda, zawierające propozycję spłaty zadłużenia, bank odmówił mu ostatecznie dalszej restrukturyzacji zadłużenia.

Na ponowny wniosek pozwanego w dniu 22 maja 2013 r. zostało podjęte postępowanie egzekucyjne. W dniu 12 czerwca 2013 r., Komornik sądowy wszczął egzekucję z nieruchomości lokalowej, której współwłaścicielem jest powód, położonej w W. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy (...) w W., (...) Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Po wszczęciu egzekucji z wyżej wymienionej nieruchomości lokalowej i jej zajęciu, Komornik sądowy przyłączył do postępowania egzekucyjnego, sygn. akt Km (...), (...) z siedzibą w G., wierzyciela byłej małżonki powoda.

Podstawą poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych były złożone do akt sprawy dowody z dokumentów, których autentyczność, ani wiarygodność nie zostały w sposób skuteczny podważone. Stan faktyczny w przeważającej części był bezsporny między stronami.

W związku z cofnięciem pozwu w stosunku do (...) z siedzibą w G., przez pełnomocnika powoda pismem z dnia 24 lutego 2018 r., Sąd Okręgowy umorzył w tym zakresie postępowanie, na podstawie art. 203 § 1 k.p.c. w związku z art. 355 § 1 i 2 k.p.c., o czym orzekł w punkcie I sentencji wyroku.

W punkcie II sentencji zasądził od powoda na rzecz (...) z siedzibą w G. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, odstępując od obciążania powoda kosztami procesu poniesionymi przez stronę pozwaną w pozostałej części, na podstawie art. 102 k.p.c.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo. Powód oparł swoje żądanie na treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., wskazując, iż po powstaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie uniemożliwiające egzekwowanie wierzytelności pozwanego banku, mianowicie zostało zawarte pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem porozumienie o spłacie wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, a brak jest jego skutecznego wypowiedzenia. Z ostrożności procesowej – w przypadku niepodzielenia przez Sąd zarzutu niewymagalności roszczenia - powód zgłosił zarzut ewentualny wskazania w tytule wykonawczym zawyżonej wysokości roszczenia.

Zdarzeniami, o których mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., są takie zdarzenia, z którymi przepisy prawa materialnego łączą wygaśnięcie zobowiązania albo które powodują niemożność egzekwowania świadczenia. Skutek w postaci wygaśnięcia zobowiązania wywierają w szczególności: wykonanie zobowiązania przez spełnienie świadczenia zgodnie z jego treścią, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, świadczenie w miejsce spełnienia (*datio in solutum*). Natomiast skutek w postaci niemożności egzekwowania zobowiązania wywierają w szczególności takie zdarzenia materialnoprawne, jak: prolongata terminu spełnienia świadczenia, rozłożenie świadczenia na raty, przedawnienie roszczenia. W ocenie Sądu Okręgowego rozłożenie dochodzonej spłaty na raty może być zdarzeniem, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., jeżeli doszło do skutku przed wytoczeniem powództwa przeciwegzekucyjnego, a wierzyciel wszczął egzekucję w stosunku do całej należnej sumy.

Mając na uwadze materiał dowodowy zebrany w sprawie Sąd Okręgowy stwierdził, że strona pozwana nie wywiązała się należycie z obowiązku prawidłowego wypowiedzenia łączącego strony porozumienia, którego celem była w istocie zmiana istniejącego już między stronami stosunku prawnego, to jest umowy kredytowej, aby zapewnić realizację roszczeń z niej wynikających. Zawierając porozumienie bank poczynił pewne ustępstwa na rzecz powoda, mianowicie rozłożył należności na raty. Zgodnie z § 7 porozumienia, bank mógł wypowiedzieć porozumienie m.in., jeżeli powód nie dokona w terminie spłaty dwóch rat w pełnej wysokości, tj. nie spłaci raty w ogóle lub spłaci w wysokości niższej niż wynika z zapisów porozumienia i zostanie wezwany do spłaty zaległych rat. W przypadku braku spłaty przeterminowanych rat w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, pismo wzywające do zapłaty miało być traktowane przez bank jako wypowiedzenie umowy.

W przedmiotowej sprawie pozwany nie wykazał, aby dokonał skutecznego wypowiedzenia porozumienia. Nie było bowiem wystarczające samo przedłożenie do akt sprawy pisma z dnia 14 lutego 2013 r. zatytułowanego „wezwanie do zapłaty z wypowiedzeniem umowy”, w sytuacji gdy powód zaprzeczał konsekwentnie, aby takie pismo otrzymał, a zatem w myśl art. 6 k.c. okoliczności te winien udowodnić pozwany. Pozwany winien był przedstawić potwierdzenie odbioru tego pisma lub chociaż dowód nadania przesyłki (np. wyciąg z pocztowej książki nadawczej, dowód śledzenia przesyłek, dowód awizacji przesyłki). W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany bank jako profesjonalista winien szczególnie dbać o swoje interesy oraz zapewnić sobie w sposób należyty możliwość ewentualnego dowodzenia swoich roszczeń w postępowaniu sądowym.

Ponadto wypowiedzenie umowy jest oświadczeniem bardzo dotkliwym dla kredytobiorcy. Jak zatem podkreśla się w judykaturze, oświadczenie w tym zakresie nie może być dokonane w sposób nagły, zaskakujący, nawet jeżeli istnieją podstawy do jego podjęcia, zgodnie z treścią umowy kredytowej. Poprzez wypowiedzenie dochodzi do zerwania stosunku zobowiązaniowego mającego w założeniu obowiązywać strony kilkadziesiąt lat, z rozłożonym na te lata harmonogramem spłat zadłużenia. Chodzi przy tym o to, by sytuacja prawna dłużnika była jasna i nie stwarzała wątpliwości co do czasu i zakresu skuteczności złożonego oświadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było podstaw do uznania, że wypowiedzenie porozumienia w niniejszej sprawie zostało dokonane skutecznie, a zatem aby roszczenie pozwanego stało się wymagalne. Zawarte porozumienie odnosiło się do zobowiązania objętego tytułem wykonawczym, porozumienie przewidywało spłatę zadłużenia w ratach, których realizacja obligowała pozwanego do zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Późniejsza korespondencja prowadzona przez strony tylko potwierdzała to, że powód mógł pozostawać w stanie niepewności, co do tego kiedy i na jakiej podstawie nastąpiło wypowiedzenie porozumienia. Powód w pismach kierowanych do pozwanego cały czas starał się uzyskać prolongatę spłaty kredytu i dostawał niejasne oświadczenia od wierzyciela. Z jednej strony

powód otrzymał w szczególności pismo z dnia 8 kwietnia 2013 r., w którym bank informuje go o tym, że było jakieś wypowiedzenie, o którym jednak powód nie miał do końca wiedzy, (w szczególności z jaką datą nastąpiło i na jakiej podstawie), albowiem również do tego pisma nie zostało dołączone oświadczenie o wypowiedzeniu porozumienia. Powód nie miał więc możliwości kwestionowania tego wypowiedzenia, jeśli nie znał treści samego oświadczenia złożonego przez stronę pozwaną. Z drugiej strony później bank wyrażał gotowość pomocy dłużnikowi, proponując kontynuację porozumienia przy realizacji uzgodnionych w nim wpłat, o czym świadczy pismo pozwanego z dnia 27 czerwca 2013 r.

W myśl art. 61 § 1 k.c., oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W ocenie Sądu, brak dokumentu potwierdzającego doręczenie wypowiedzenia wskazuje na to, że strona powodowa mogła nie mieć świadomości, że doszło do wypowiedzenia porozumienia, nawet jeśli takie oświadczenie zostało złożone.

Skoro pozwany nie wypowiedział skutecznie porozumienia, to jego roszczenie nie stało się wymagalne. Zatem łączące strony porozumienie nie zostało rozwiązane w sposób prawidłowy i obowiązuje nadal, nie jest więc możliwe egzekwowanie zobowiązania. Tym samym żądanie powoda okazało się uzasadnione, w związku z czym Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie III wyroku, pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy w całości jedynie w stosunku do powoda, albowiem I. R. nie był legitymowany do wytoczenia powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w takim zakresie, w jakim tytuł ten stwierdzał obowiązki innych dłużników.

Ponadto Sąd stwierdził, że strona pozwana nie wykazała w całości należności stwierdzonych w bankowym tytule egzekucyjnym. Nie przedstawiła bowiem wszystkich dokumentów, dotyczących powstawania zadłużenia, jak chociażby tabeli opłat i prowizji oraz tabeli kursów walutowych (...) w okresie obowiązywania umowy kredytowej, wszystkich harmonogramów spłaty kredytu hipotecznego, wyciągu z rachunku (...) powoda za cały okres obowiązywania umowy. Nie wiadomo ostatecznie jaka była aktualna wysokość zadłużenia strony powodowej i jak zaliczone zostały określone wpłaty, biorąc pod uwagę to, że dłużnik dokonywał spłaty kredytu w złotych polskich. Również bankowy tytuł egzekucyjny nie wskazywał jednoznacznie na prawidłową wysokość zadłużenia. Pozwany bank w żaden sposób nie ustosunkował się do twierdzeń powoda, zawartych w piśmie z dnia 24 lutego 2018 r.

Mając na uwadze treść łączącego strony stosunku prawnego (kredyt w (...)) oraz zarzuty strony powodowej odnośnie do rzeczywistej wysokości zadłużenia powoda w dacie wypowiedzenia umowy, Sąd I instancji przyjął, że nie wykazano wymagalności świadczeń objętych bankowym tytułem egzekucyjnym.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w punkcie IV wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 10 pkt 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r (w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu).

Ponadto, w punkcie V wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Sąd obciążył pozwanego kwotą 21.375 zł z tytułu nieuiszczonej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając orzeczenie Sądu Okręgowego w części uwzględniającej powództwo oraz w części orzekającej o kosztach postępowania, tj. objętej pkt III, IV i V.

Apelacja została oparta na podstawie następujących zarzutów naruszenia:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na pełnym pominięciu dla oceny prawidłowości wypowiedzenia „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)” z dnia 23 kwietnia 2012 r., iż:

- „wezwania do zapłaty z wypowiedzeniem umowy” zostały skierowane do wszystkich współkredytobiorców,

- powód nie wywiązywał się z warunków porozumienia i składał pisma do pozwanego o dalszą restrukturyzację zadłużenia,
- pismem z dnia 8 kwietnia 2013 r. dłużnik został poinformowany, że porozumienie w sprawie spłaty zadłużenia nie było realizowane w wyniku czego doszło do jego wypowiedzenia,

co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia, że strona pozwana nie wywiązała się z obowiązku prawidłowego wypowiedzenia porozumienia;

2) art. 231 k.p.c. przez przyjęcie faktu prawidłowości wypowiedzenia „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)” z dnia 23 kwietnia 2012 r. za nieustalony, mimo istnienia ku temu dostatecznej podstawy w zebranych materiale dowodowym;

3) art. 843 § 3 k.p.c. poprzez uwzględnienie przez Sąd Okręgowy i oparcie rozstrzygnięcia na zarzucie powoda w postaci wskazania przez pozwanego w tytule wykonawczym roszczenia w zawyżonej wysokości, który to zarzut nie został zgłoszony w pozwie, a dopiero w piśmie procesowym z dnia 22 lutego 2018 r., podczas gdy powód powinien w pozwie przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo poprzez jego oddalenie w całości oraz w części rozstrzygającej o kosztach procesu, tj. pkt III, IV i V wyroku poprzez ponowne rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I instancję;
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Zaskarżony wyrok odpowiada prawu, chociaż jako trafne należy ocenić zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. i art. 231 k.p.c. wskutek uznania za nieudowodniony faktu, iż oświadczenie woli pozwanego, zawarte w piśmie z dnia 14 lutego 2013 r. o wypowiedzeniu „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)” z dnia 23 kwietnia 2012 r., zostało złożone przez wierzyciela dłużnikowi.

Jeśli strona twierdzi, że konkretna okoliczność faktyczna została wadliwie uznana przez Sąd za nieudowodnioną, to właściwym jest podniesienie zarzutu naruszenia adekwatnego przepisu prawa procesowego, dotyczącego oceny materiału procesowego (art. 233 k.p.c.) lub tzw. bezdowodowego czynienia ustaleń faktycznych (np. art. 228 k.p.c. 229 k.p.c. lub 231 k.p.c.) (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 maja 2018 r., I ACa 17/18, Lex nr 2529539), co skarżący w apelacji uczynił. Podkreślić należy, że prawidłowość stosowania art. 231 k.p.c. (domniemanie faktyczne) należy do domeny ustalania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r. IV CSK 578/17, Lex nr 2497711).

Zastosowanie domniemanie faktycznego zwalnia stronę z konieczności przedstawienia bezpośrednich dowodów na sporny fakt, jeżeli wykaże ona inne okoliczności uzasadniające ustalenie istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu na podstawie wnioskowania opartego na art. 231 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2000 r., I CKN 1196/98, Lex nr 50829; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2010 r., II CSK 119/10, Lex nr 603161 i z dnia 11 sierpnia 2010 r., II UK 79/10, Lex nr 661514 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, z dnia 6 czerwca 2018 r., I ACa 55/18, Lex nr 2544923).

Domniemanie faktyczne jest środkiem dowodowym stosowanym w braku bezpośrednich środków dowodowych. Nie zastępuje jednak dowodu, a zatem prawidłowo skonstruowane domniemanie faktyczne stanowi sąd kategoryczny o fakcie, nie może mieć natomiast charakteru tylko hipotezy. Orzeczenie sądu może być bowiem oparte na domniemaniu faktycznym, o którym mowa w art. 231 k.p.c., tylko wówczas, gdy stanowi ono wniosek, wynikający z logicznie ustalonych faktów stanowiących przesłanki domniemania, najbardziej zbliżony do zasad doświadczenia życiowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I UK 144/16, Lex nr 2312491).

Wprawdzie pozwany nie przedstawił pisemnego dowodu doręczenia powodowi pisma z dnia 14 lutego 2013 r., zatytułowanego „wezwanie do zapłaty z wypowiedzeniem umowy”, natomiast wykazał fakt złożenia tego oświadczenia dłużnikowi w drodze domniemania faktycznego, przedkładając dowody z dokumentów w postaci potwierdzeń doręczenia tego dokumentu pozostałym współdłużnikom (dowód – potwierdzenie doręczenia pisma z dnia 14 lutego 2013 r. współkredytobiorcom k.289-294), a także potwierdzenie doręczenia I. R. pisma z dnia 8 kwietnia 2013 r. (potwierdzenie doręczenia korespondencji k.133-134v).

Należy zgodzić się z apelującym, że w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego nie istniały żadne uzasadnione przyczyny do tego, aby bank zaniechał doręczenia pisma z dnia 14 lutego 2013 r. tylko powodowi, w sytuacji gdy takie pismo sporządził w stosunku do wszystkich kredytobiorców i doręczył pozostałym współdłużnikom.

Ponadto na fakt złożenia oświadczenia z dnia 14 lutego 2013 r. o wypowiedzeniu umowy pozwany w terminie późniejszym powoływał się w korespondencji prowadzonej z I. R.. Pismem z dnia 8 kwietnia 2013 r., doręczonym powodowi 29 kwietnia 2013 r., poinformował go bowiem, że porozumienie w sprawie spłaty zadłużenia nie było realizowane, w wyniku czego doszło do jego wypowiedzenia i jednoznacznie wskazał, że wypowiedzenie warunków porozumienia zgodnie z pismem banku z dnia 14 lutego 2013 r., nastąpiło z dniem 19 marca 2013 r. i jest skuteczne.

Powód, do chwili wytoczenia powództwa, nie kwestionował w korespondencji z bankiem faktu złożenia mu przez wierzyciela oświadczenia o wypowiedzeniu umowy i jego skutków prawnych. Jego bierność w tym przedmiocie, gdyby faktycznie nie otrzymał spornego pisma, byłaby nieracjonalna, w sytuacji gdy nadal kierował do banku korespondencję w sprawie kontynuowania realizacji porozumienia w sprawie spłaty kredytu.

Przedstawiony w tym zakresie w apelacji sposób rozumowania jest poprawny po względem logicznym i faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., I CKN 582/00, Lex nr 1223573; oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2004 r., III CK 71/03, Lex nr 174147), dlatego Sąd Apelacyjny w pełni go podziela, co skutkuje ustaleniem, na podstawie art. 231 k.p.c., iż pozwany złożył powodowi oświadczenie zawarte w piśmie z dnia 14 lutego 2013 r. o wypowiedzeniu porozumienia.

Fakt, iż oświadczenie takie zostało złożone, nie przesądza jeszcze o jego skuteczności. Zgodnie z § 7 porozumienia, bank mógł wypowiedzieć porozumienie m.in., jeżeli powód nie dokonał w terminie spłaty dwóch rat w pełnej wysokości, tj. nie spłacił raty w ogóle lub spłacił w wysokości niższej niż wynikała z zapisów porozumienia i został wezwany do spłaty zaległych rat. W przypadku braku spłaty przeterminowanych rat w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, pismo wzywające do zapłaty miało być traktowane przez bank jako wypowiedzenie umowy.

Zgodnie ze stanowiskiem reprezentowanym w judykaturze wypowiedzenie umowy kredytu jest dotkliwe dla kredytobiorcy, dlatego skorzystanie z niego powinno nastąpić po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych, czyli skierowaniu przez wierzyciela do dłużnika odpowiednich wezwań (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r.,

IV CSK 679/12, Lex nr 1365728 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 maja 2019 r., V ACa 420/18, Lex nr 2702012). Stanowisko to jest zgodne

z przywołaną powyżej treścią § 7 porozumienia stron, z którego także wynika, iż wypowiedzenie powinno zostać poprzedzone skierowaniem do dłużnika przez wierzyciela wezwania do zapłaty „zaległych rat”, czyli wszczęciem „postępowania upominawczego”, co nie miało miejsca.

W piśmie z dnia 14 lutego 2013 r. zatytułowanym „wezwanie do zapłaty z wypowiedzeniem umowy” pozwany bank od razu dokonał wypowiedzenia umowy, (bez poprzedzenia tego oświadczenia wezwaniem do zapłaty zaległych rat), a dopiero później wskazał, że z dniem upływu okresu wypowiedzenia, (30 dni od dnia otrzymania pisma), umowa zostanie rozwiązana, a obowiązkiem dłużnika jest dokonanie natychmiastowej spłaty „całości zadłużenia”. Potem podał, że według stanu na dzień sporządzenia pisma kwota zadłużenia przeterminowanego wynosi łącznie 3 976,39 CHF. Jednocześnie „przypomniał” o racie w wysokości 550 CHF przypadającej w dniu 5 marca 2013 r. Określił, że spłaty zadłużenia przeterminowanego należy dokonać na określony rachunek bankowy w terminie 7 dni od otrzymania pisma.

Zastosowaniu przez wierzyciela takiego sposobu rozwiązania umowy poprzez jej wypowiedzenie sprzeciwia się jej trwały charakter, a także treść

§ 7 porozumienia, (przewidującego najpierw wezwanie do zapłaty zaległych rat a dopiero później wypowiedzenie, a nie odwrotnie), a także niejasna sytuacja w odniesieniu do czasu i zakresu skuteczności takiego oświadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 września 2016 r., sygn. akt II CSK 750/15, Lex nr 2182659).

Pozwany wskazał bowiem w treści pisma z dnia 14 lutego 2013 r., że jeżeli w trakcie okresu wypowiedzenia dokonana zostanie wymagalna płatność, (ale nie określił jaką kwotę ma na myśli), to wypowiedzenie porozumienia należy traktować jako bezskuteczne, a w konsekwencji umowa będzie kontynuowana na dotychczas obowiązujących warunkach. Natomiast w przypadku nieuregulowania bądź uregulowania w niepełnej wysokości wymagalnego zadłużenia z tytułu przedmiotowej umowy w określonym terminie, umowa zostanie rozwiązana a bank podejmie działania prawne zamierzające do wyegzekwowania należnych roszczeń w ramach postępowania egzekucyjnego.

Przepis art. 60 k.c., o ile pozostawia swobodę w doborze zachowania wyrażającego wolę, to stawia wymóg tego, aby było ono zrozumiałe dla jego odbiorcy - innymi słowy by ten mógł ustalić jaki był sens tego oświadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2018 r., I ACa 682/17, Lex nr 2497315). Przywołana powyżej treść oświadczenia wierzyciela z dnia 14 lutego 2013 r. nie daje takiej jasności, bowiem przede wszystkim trudno z niego jednoznacznie wywnioskować, co bank uznaje za wymagalną płatność, którą należy uiścić w terminie 7 dni od otrzymania pisma oraz w jaki sposób liczyć należy okres wypowiedzenia, skoro bezskuteczność dokonanego wypowiedzenia bank wiąże z dokonaniem płatności „w trakcie okresu” wypowiedzenia (wynoszącego przecież 30 dni od otrzymania pisma), w sytuacji gdy równocześnie określa termin spłaty zadłużenia przeterminowanego na okres 7 dni od otrzymania pisma, a nadto

w przypadku braku spłaty przeterminowanych rat, (właśnie w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma), pismo wzywające do zapłaty miałyby być dopiero traktowane przez bank jako wypowiedzenie umowy.

Uchybienia popełnione przez pozwany bank przy dokonywaniu wypowiedzenia „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)”

z dnia 23 kwietnia 2012 r., nie dają podstaw do przyjęcia przez Sąd, iż został zachowany tryb jego rozwiązania w drodze czynności prawnej, zgodnie z § 7 porozumienia w zw. art. 354 § 1 k.c. Taka kwalifikacja dokonanej przez apelującego czynności prawnej (wypowiedzenia umowy) prowadzi z kolei do uznania dokonanego wypowiedzenia za prawnie bezskuteczne, co czyni przedwczesne dochodzenie przez kredytodawcę całości zadłużenia kredytowego od kredytobiorcy, uzasadniając powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Wobec niezasadności zarzutu pozwanego, (że doszło do skutecznego wypowiedzenia przez niego „Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia Nr (...)” z dnia 23 kwietnia 2012 r.), rozpatrzenie kolejnego zarzutu, dotyczącego

naruszenia art. 843 § 3 k.p.c. stało się bezprzedmiotowe. Jeśli zasadność lub niezasadność niektórych z zarzutów, a nawet jednego z nich, ma taką wagę, że rozpatrzenie kolejnych zarzutów i tak nie może decydować o treści rozstrzygnięcia, to analizowanie ich staje się zbędne, jeżeli tylko nie dotyczą rzeczywistej potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego albo naruszenia przepisów postępowania świadczących, np. o jego nieważności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., I CSK 94/09, Lex nr 533566).

Uznając apelację za bezzasadną Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 §1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zasądając od Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz I. R. kwotę 8 100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Aleksandra Kempczyńska Edyta Jęfikko Ewa Klimowicz –Przygódzka